

Humánní geografie 2

Přednáška 10

Mgr. Emil Drápela, Ph.D.

Geografie cestovního ruchu

- › Obor zabývající se studiem:
  - Zákonitostí prostorových vztahů mezi cestovním ruchem a rekreací na straně jedné a krajinnou sférou na straně druhé
  - Zákonitostí a faktickým rozmístěním cestovního ruchu
  - Lokalizačních, selektivních a realizačních faktorů a podmínek rozvoje cestovního ruchu
  - Vlivu cestovního ruchu na změny ve struktuře a rozmístění hospodářství v oblasti jeho realizace
  - Vhodných forem cestovního ruchu s ohledem na přírodní, kulturní, společenské podmínky, ochranu životního prostředí, ekonomický rozvoj
- › Cestovní ruch je součástí služeb, jako specifický fenomén (zákazníci za ním cestují daleko) však má vlastní vědní obor
- › Někdy se bere jako součást geografie volného času, většinu volného času však člověk tráví poblíž svého bydliště
- › Počátky ve 30. letech 20. století (cestovní ruch se začíná masově prosazovat od 20. let)

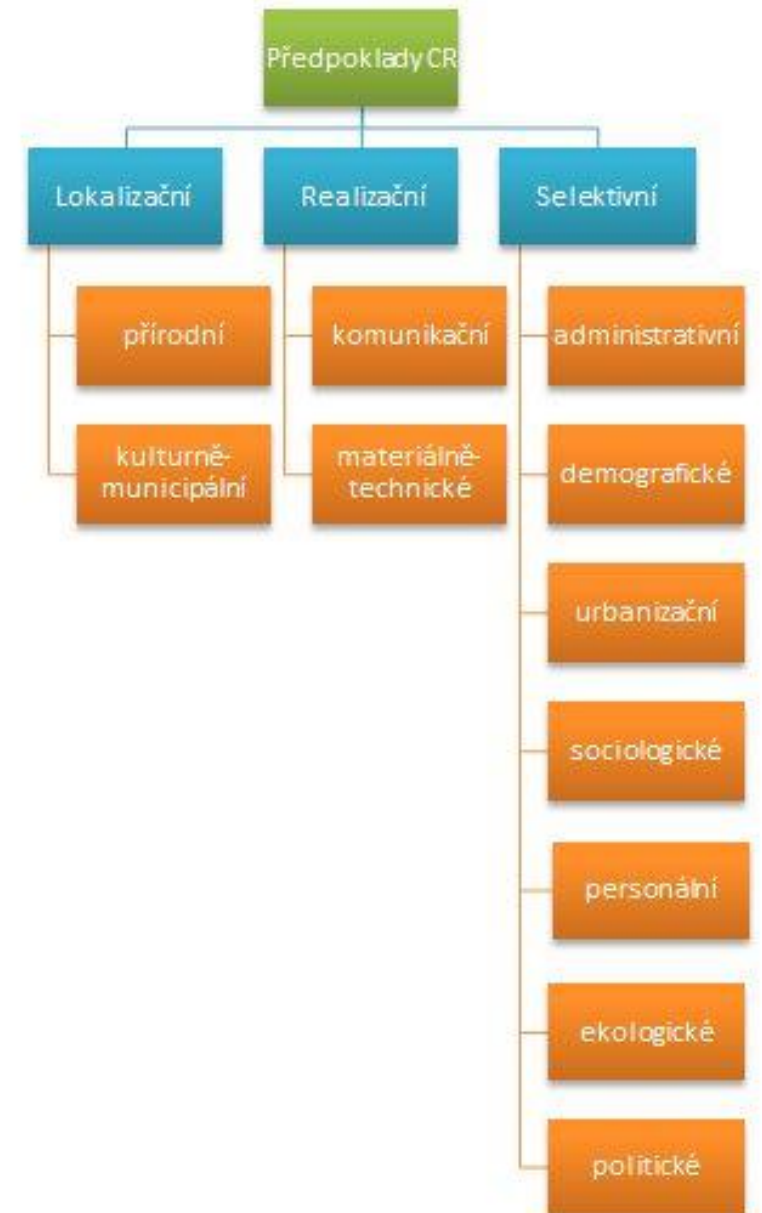
Cestovního ruch

- › Souhrn aktivit osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí a pobývajících v těchto místech po dobu ne delší než jeden rok, za účelem trávení volného času, podnikání či jiným účelem (definice UNWTO)
- › Existuje řada druhů a neustále vznikají nové:
  - Městský cestovní ruch (kulturně-poznávací)
  - Letní rekreace a turistika u vody
  - Zimní sporty a rekreace
  - Lázeňský cestovní ruch
  - Kongresový a veletržní cestovní ruch
  - ...

Předpoklady cestovního ruchu

- › **Lokalizační** – má region potenciál být turistickou destinací? Co se zde nachází?
- › **Realizační** – existuje v regionu infrastruktura pro cestovní ruch?
- › **Selektivní** – stimulují vznik cestovního ruchu

Lokalizační předpoklady cestovního ruchu

› Přírodní zdroje

- Reliéf (čím členitější, tím lepší)
- Klima (pokud možno příjemné)
- Vodstvo (lidé se rádi koupou, řeky oživují města)
- Biota (lesy, přírodní rezervace)

› Kulturně-historické zdroje

- Kulturně-historické památky (hrady, města)
- Kulturní zařízení a kulturní akce (muzea, festivaly)
- Sportovní akce

Realizační předpoklady cestovního ruchu

- › Komunikační předpoklady
  - Dopravní infrastruktura (letiště, silnice, parkoviště)
  - Dopravní obslužnost (linky veřejné dopravy)
- › Materiálně-technické předpoklady
  - Infrastruktura cestovního ruchu
    - › Ubytovací služby
    - › Stravovací služby
    - › Sportovně-rekreační zařízení a služby
    - › Kulturně-společenská zařízení a služby
    - › Zprostředkování a doprava (cestovní kanceláře)
    - › ...

Selektivní předpoklady cestovního ruchu

- › Demografické faktory (odlišné nároky: rodiny s dětmi × senioři)
- › Urbanizační faktory (obyvatelé měst × venkova)
- › Ekonomické faktory (low cost × luxus)
- › Sociálně-kulturní (poznávací × chci se jen válet)
- › ...
- › Realita je komplexní, motivace lidí různá
- › Tyto předpoklady lze nejlépe ovlivnit (zlepšení image regionu)

Členění cestovního ruchu

- › Podle funkčního hlediska (co je hlavním cílem):
  - Odpočinek,
  - Léčení,
  - Poznávání,
  - Kulturní vyžití,
  - ...
- › Podle časového hlediska (jako dlouho trvá):
  - Krátkodobý turismus - trvá max. čtyři dny (resp. tři přenocování)
  - Dlouhodobý turismus
- › Podle prostorového hlediska
  - Tuzemský
  - Zahraniční/mezinárodní

Členění cestovního ruchu

- › Podle velikosti skupiny
  - Individuální (účastník cestuje sám nebo se svou rodinou, přáteli)
  - Hromadný (organizované skupiny)
- › Podle způsobu účasti a formy úhrady nákladů
  - Komerční (všechny náklady si účastníci hradí ze svých příjmů)
  - Vázaný/sociální (úhrada účastníka je plně hrazena nebo doplňována ze společenských fondů, např. lázeňské pobyty hrazené ze zdravotního pojištění)
- › Podle vlivu na hostitelské prostředí
  - Tvrdý turismus (nešetrný, konzumní)
  - Měkký turismus (šetrný, udržitelný)
  - Nejde o dvě kategorie, ale o dvě krajní polohy na ose

Tvrdý a měkký turismus

Tab. 1: Srovnání charakteristických znaků tvrdého a měkkého turismu

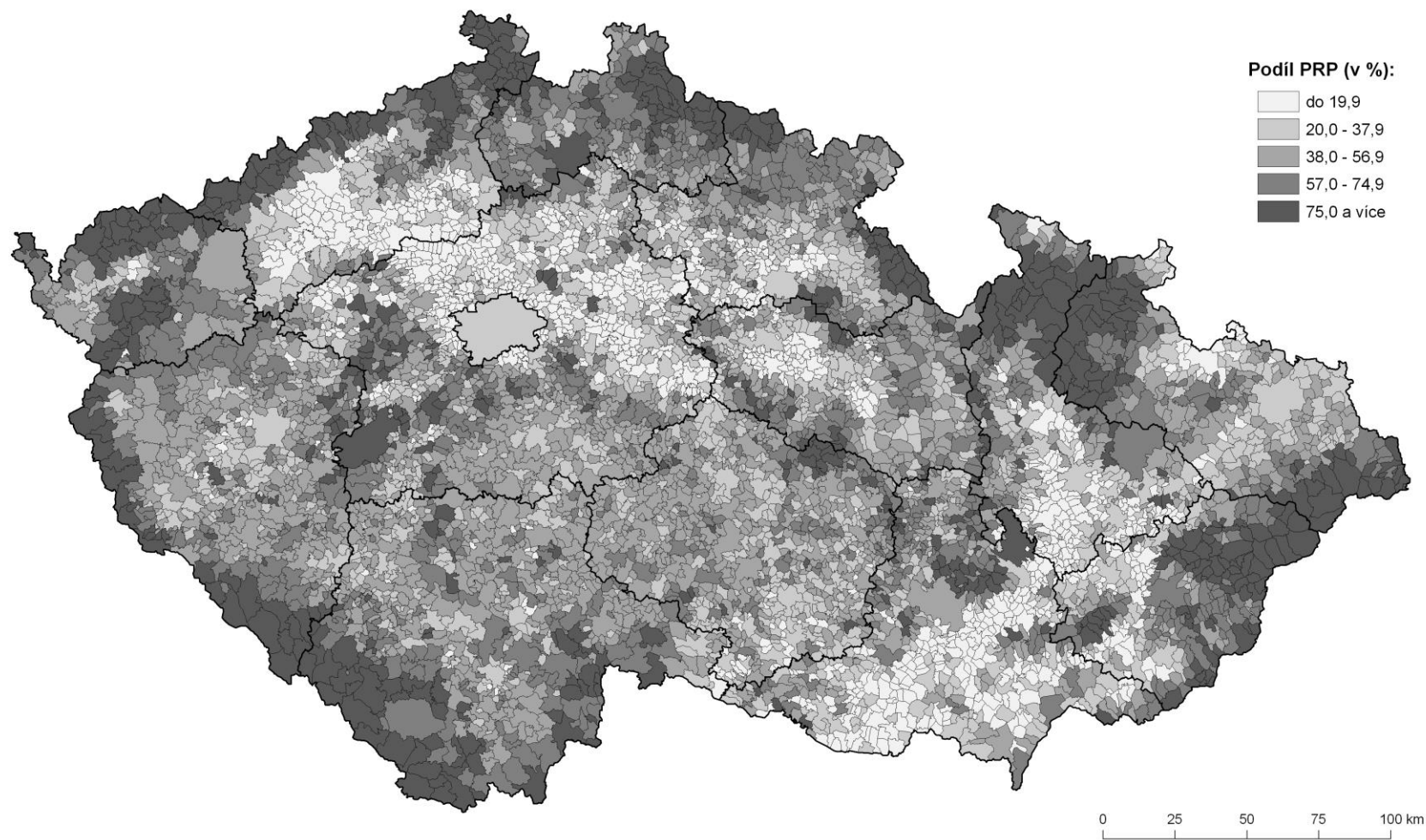
Tvrdý turismus	Měkký turismus
masové cestování	individuální, rodinné cesty, cesty s malou skupinou přátel
málo času rychlé dopravní prostředky	dost času přiměřené a pomalé dopravní prostředky
Daleko	blízko
pevný program	spontánní rozhodnutí podle situace
řízení zvenku (cest.kancelář)	řízení zevnitř
importovaný styl	styl života blízký dané zemi
pamětihodnosti	zážitky
pohodlně a pasivně	s úsilím a aktivně
žádná nebo malá duševní příprava bez znalosti domácího jazyka pocit převahy nákupy, „shopping“, suvenýry	příprava vztahující se k dané zemi se znalostí domácího jazyka radost z učení se od domácích přivést dárky hostitelům, vzpomínky, nové zážitky
prospekty a pohlednice	kresby, malby
zvědavost, hlasitý	takt, tichý

Pramen: Librová, H. 1994

Potenciál území z hlediska cestovního ruchu

- › Primární – přírodní a kulturní atraktivity
  - Viz lokalizační předpoklady
- › Sekundární – infrastruktura cestovního ruchu
  - Nemusí být podmíněno atraktivitou okolí (zoo, zábavní parky, wellness, akvaparky, netradiční formy cestovního ruchu)
- › Terciární – akce v lokalitě
  - Festivaly, koncerty, sportovní a společenské akce, oslavy významných dnů
- › Venkovské regiony si často stěžují, že nejsou dost atraktivní z hlediska primárního potenciálu, přitom nedostatečně využívají potenciálů jiných

Hodnocení přírodních předpokladů pro cestovní ruch v ČR (Vystoupil a kol. 2006)

Cestovního ruch ve světě

- › „Velká pětka“ turistických zemí – stabilně na špici (podle počtu přijíždějících turistů):
  1. Francie
  2. Španělsko
  3. USA
  4. Čína
  5. Itálie
- › ČR kolem 30. místa
- › Více turistů než k nám přijíždí např. do Rakouska, Polska, Maďarska, Chorvatska, ale i Ukrajiny

Rank		Series	(million)		
'18	'17		2010	2017	2018*
World			952	1332	1407
1	1 France	TF	77.6	86.9	89.4
2	2 Spain	TF	52.7	81.9	82.8
3	3 United States	TF	60.0	76.9	79.7
4	4 China	TF	55.7	60.7	62.9
5	5 Italy	TF	43.6	58.3	61.6
6	8 Turkey	TF	31.4	37.6	45.8
7	6 Mexico	TF	23.3	39.3	41.3
8	9 Germany	TCE	26.9	37.5	38.9
9	10 Thailand	TF	15.9	35.6	38.2
10	7 United Kingdom	TF	28.3	37.7	36.3
11	12 Japan	VF	8.6	28.7	31.2
12	11 Austria	TCE	22.0	29.5	30.8
13	14 Greece	TF	15.0	27.2	30.1
14	13 Hong Kong (China)	TF	20.1	27.9	29.3
15	15 Malaysia	TF	24.6	25.9	25.8
16	16 Russian Federation	VF	22.3	24.4	24.6
17	17 Portugal	TCE/TF	6.8	21.2	22.8
18	18 Canada	TF	16.2	20.9	21.1
19	19 Poland	TF	12.5	18.4	19.6

π

POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ PODLE DRUHU CESTOVNÍHO RUCHU | 2017

36 %

TURISTŮ
(5 PŘENOCOVÁNÍM)

57,60
mil. osob

DOMÁCÍ
CESTOVNÍ RUCH
ČEŠI V ČR

90,16
mil. osob

64 %

JEDNODENNÍCH
NÁVŠTĚVNÍKŮ

32,56
mil. osob

4,67

PRŮMĚRNÁ DÉLKA
POBYTU VE DNECH
(U TURISTŮ)

NEJNÁVŠTĚVOVANĚJŠÍ
KRAJE:

1. STŘEDOČESKÝ
2. JIHOČESKÝ
3. LIBERECKÝ
4. KRÁLOVÉHRADECKÝ
5. JIHMORAVSKÝ

39 %

TURISTŮ
(5 PŘENOCOVÁNÍM)

13,67
mil. osob

PŘÍJEZDOVÝ
CESTOVNÍ RUCH
CIZINCI V ČR

34,70
mil. osob

61 %

JEDNODENNÍCH
NÁVŠTĚVNÍKŮ

21,04
mil. osob

4,29

PRŮMĚRNÁ DÉLKA
POBYTU VE DNECH
(U TURISTŮ)

TOP ZDROJOVÉ
ZEMĚ:

1. NĚMECKO
2. SLOVENSKO
3. POLSKO
4. RUSKO
5. USA
6. ČÍNA

78 %

TURISTŮ
(5 PŘENOCOVÁNÍM)

8,89
mil. osob

VÝJEZDOVÝ
CESTOVNÍ RUCH
ČEŠI DO ZAHRANIČÍ

11,43
mil. osob

22 %

JEDNODENNÍCH
NÁVŠTĚVNÍKŮ

2,54
mil. osob

7,51

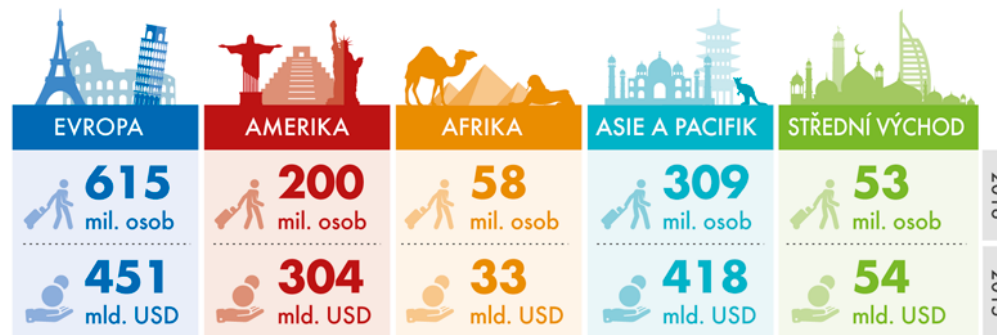
PRŮMĚRNÁ DÉLKA
POBYTU VE DNECH
(U TURISTŮ)

TOP DESTINACE:

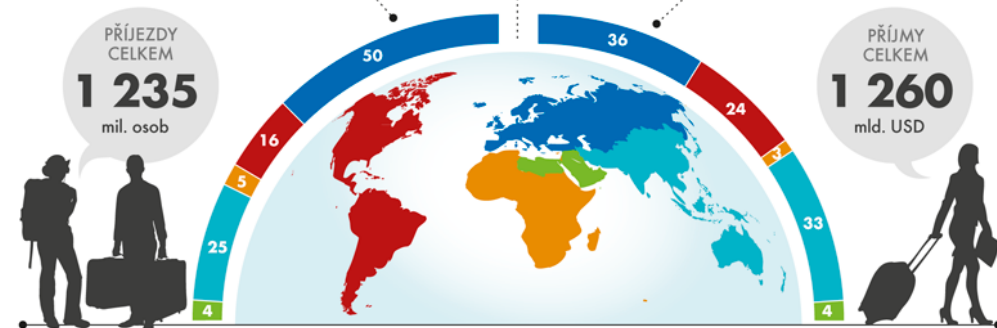
1. SLOVENSKO
2. CHORVATSKO
3. RAKOUSKO
4. ITÁLIE
5. ŘECKO

ZDROJ: ČSÚ, 2019

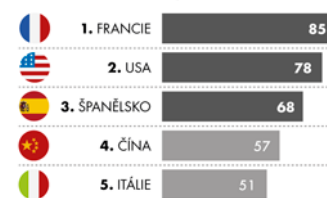

PODÍL NA PŘÍJEZDECH (2016, v %)

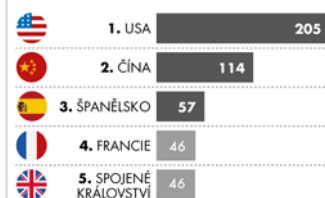
PODÍL NA PŘÍJMECH (2015, v %)

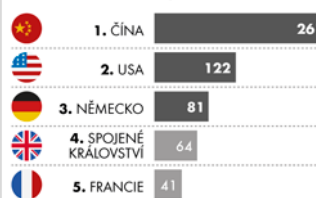
TOP 5 PŘÍJEZDY 2015 (mil. os.)

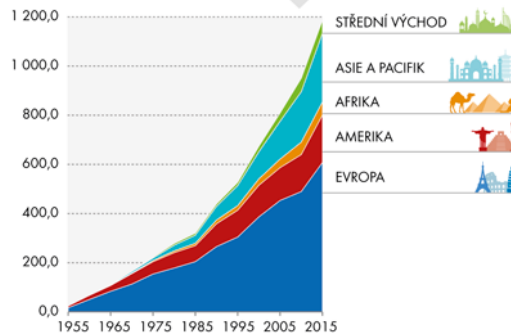
TOP 5 PŘÍJMY 2015 (mld. USD)

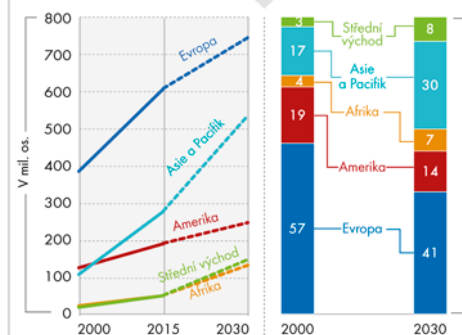
TOP 5 VÝDAJE 2016 (mld. USD)

MEZINÁRODNÍ PŘÍJEZDY V LETECH 1955-2015 (mil. os.)

PROGNÓZA PŘÍJEZDŮ DO ROKU 2030

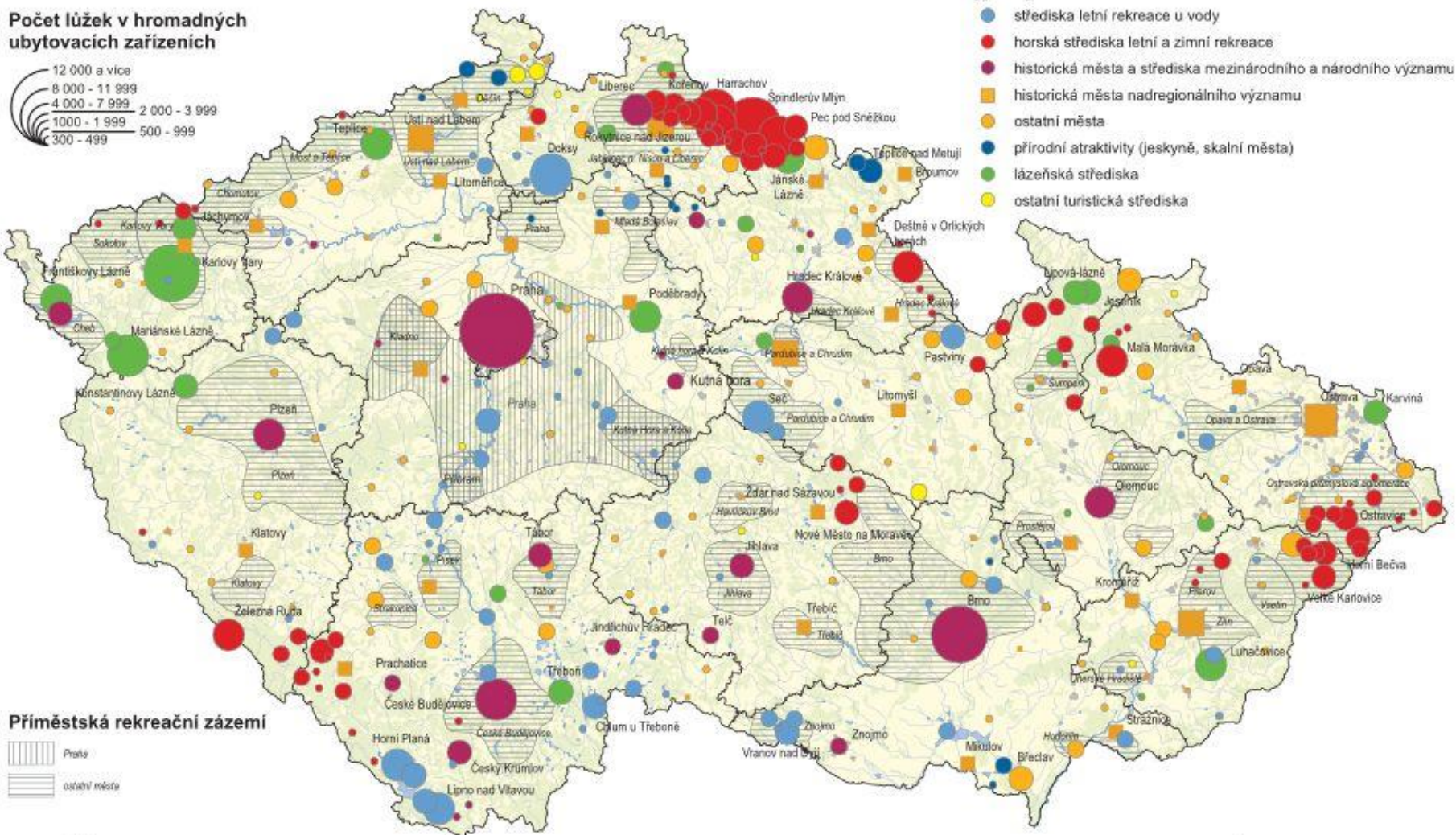
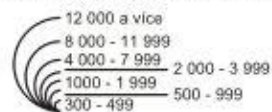

Podíl cestovního ruchu na HDP v % dle zemí, zdroj: Knoema, Finlord.cz	2018
Chorvatsko	24,9%
Kypr	21,9%
Řecko	20,6%
Portugalsko	19,1%
Rakousko	15,4%
Estonsko	15,2%
Španělsko	14,6%
Itálie	13,2%
Slovinsko	12,3%
Bulharsko	11,7%
Spojené království	11,0%
Malta	10,9%
Francie	9,5%
Švédsko	9,4%
Norsko	9,0%
Lucembursko	8,7%
Finsko	8,7%
Německo	8,6%
Švýcarsko	8,5%
Maďarsko	8,5%
Lotyšsko	8,3%
Dánsko	8,1%
Česká republika	7,8%
Slovensko	6,4%
Irsko	6,2%
Belgie	5,3%
Rumunsko	5,3%
Nizozemsko	5,0%
Litva	4,9%
Polsko	4,5%

HLAVNÍ OBLASTI A CENTRA VÍKENDOVÉ A POBYTOVÉ REKREACE A CESTOVNÍHO RUCHU

Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních

Typologie

- střediska letní rekreace u vody
- horská střediska letní a zimní rekreace
- historická města a střediska mezinárodního a národního významu
- historická města nadregionálního významu
- ostatní města
- přírodní atraktivita (jeskyně, skalní města)
- lázeňská střediska
- ostatní turistická střediska

Příměstská rekreační zázemí

Zdroj dat: ČSÚ, 2003

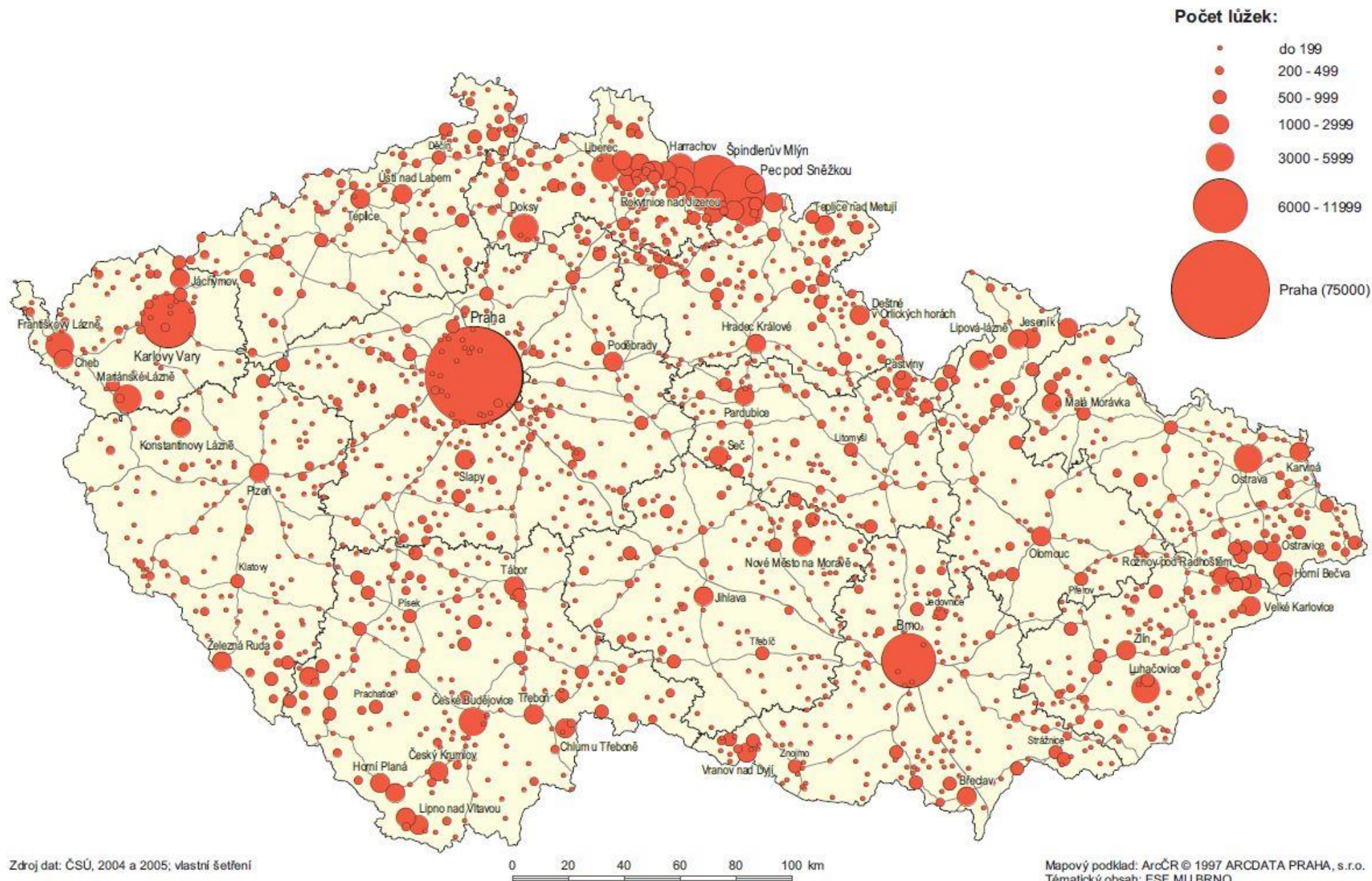

Mapový podklad: ArcČR © 1997 ARCDATA PRAHA, s.r.o.
 Tematický obsah: ESF MU BRNO

HROMADNÁ UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ

π

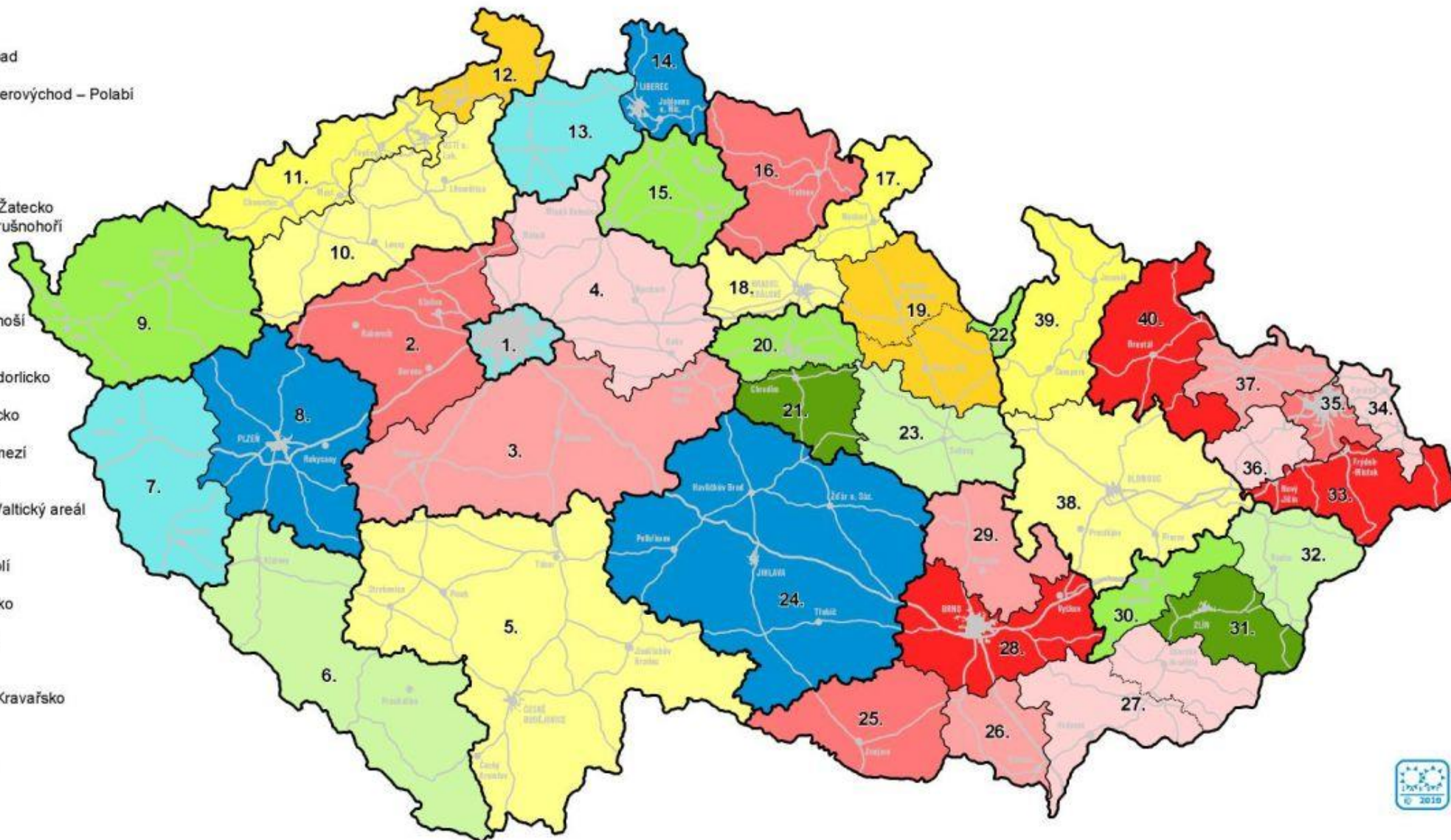
TOP 50

π

název cíle	počet registrovaných návštěvníků (tis.)		y/y (%)	kraj
	2016 *	2017		
1 Pražský hrad, Praha	2 100,7	2 377,6	13,2%	Praha
2 Lanová dráha na Petřín, Praha	1 753,0	2 066,0	17,9%	Praha
3 Zoologická zahrada Praha, Praha	1 448,4	1 445,1	-0,2%	Praha
4 AquaPalace Praha, Praha	1 022,8	835,9	-18,3%	Praha
5 Aqualand Moravia, Pasohlávky	712,4	721,0	1,2%	Jihomoravský
6 Petřínská rozhledna, Praha	660,4	713,6	8,1%	Praha
7 Starý hřbitov (Pinkasova synagoga), Praha	n/a	675,0	n/a	Praha
8 Zoologická zahrada Zlín - Lešná, Zlín	668,3	630,3	-5,7%	Zlínský
9 Zoologická zahrada Dvůr Králové, Dvůr Králové nad Labem	538,0	518,4	-3,6%	Královéhradecký
10 Zoologická zahrada Ostrava, Ostrava	509,3	507,0	-0,5%	Moravskoslezský
11 Klausová synagoga, Praha	n/a	471,1	n/a	Praha
12 Státní hrad a zámek Český Krumlov, Český Krumlov	426,7	463,5	8,6%	Jihočeský
13 Španělská synagoga, Praha	n/a	461,9	n/a	Praha
14 Zoologická zahrada Plzeň, Plzeň	441,4	452,8	2,6%	Plzeňský
15 Státní zámek Lednice, Lednice	410,9	437,8	6,5%	Jihomoravský
16 Kostnice, Kutná Hora - Sedlec	376,7	431,4	14,5%	Středočeský
17 iQLANDIA science center, Liberec	425,0	421,2	-0,9%	Liberecký
18 Bludiště na Petříně, Praha	388,1	391,1	0,8%	Praha
19 Staroměstská radnice, Praha	867,8	377,6	-56,5%	Praha
20 Stezka korunami stromů Lipno, Lipno nad Vltavou	312,6	355,9	13,9%	Jihočeský
21 Zoologická zahrada Liberec, Liberec	480,2	355,3	-26,0%	Liberecký
22 Botanická zahrada hl. m. Prahy, Praha	318,8	344,0	7,9%	Praha
23 Chrám sv. Barbory, Kutná Hora	312,4	340,2	8,9%	Středočeský
24 Žižkovská televizní věž, Praha	n/a	340,0	n/a	Praha
25 Maiselova synagoga, Praha	n/a	339,9	n/a	Praha
26 Zoologická zahrada Olomouc, Olomouc	339,5	339,2	-0,1%	Olomoucký
27 Zoologická zahrada Jihlava, Jihlava	334,5	316,7	-5,3%	Vysočina
28 Zoologická zahrada Brno, Brno	306,9	308,1	0,4%	Jihomoravský
29 Centrum Černá Louka, Ostrava	360,4	302,8	-16,0%	Moravskoslezský
30 Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Rožnov pod Radhoštěm	315,6	302,0	-4,3%	Zlínský
31 Státní zámek Hluboká nad Vltavou, Hluboká nad Vltavou	293,7	295,6	0,7%	Jihočeský

Turistické oblasti České republiky

1. Praha
2. Střední Čechy – západ
3. Střední Čechy – jih
4. Střední Čechy – severovýchod – Polabí
5. Jižní Čechy
6. Šumava
7. Český les
8. Plzeňsko
9. Západočeské lázně
10. České Středoohoří a Žatecko
11. Krušné hory a Podkrušnohoří
12. České Švýcarsko
13. Českolipsko
14. Jizerské hory
15. Český ráj
16. Krkonoše a Podkrkonoší
17. Kladské pomezí
18. Hradecko
19. Orlického hory a Podorlicko
20. Pardubicko
21. Chrudimsko – Hlinceo
22. Králický Sněžník
23. Českomoravské pomezí
24. Vysočina
25. Znojemsko a Podyjí
26. Pálava a Lednicko-Valtický areál
27. Slovácko
28. Brno a okolí
29. Moravský kras a okolí
30. Kroměřížsko
31. Zlínsko a Luhačovicko
32. Valašsko
33. Beskydy – Valašsko
34. Těšínské Slezsko
35. Ostravsko
36. Poodří – Moravské Kravařsko
37. Opavské Slezsko
38. Střední Morava
39. Jeseníky – západ
40. Jeseníky – východ

Příště: Současné trendy a problémy cestovního ruchu